

Den 8. december 2009

Notat til Radio- og tv- nævnets sekretariat om skadelighed af vold m.v. i tv

Medierådet for Børn og Unge har den 13. august 2009 modtaget en anmodning om at bidrage med fortolkning af visse bestemmelser i EU direktivet om tv uden grænser fra Radio- og tv- nævnets sekretariat.

Det fremgår af anmodningen, at Medierådet for Børn og Unges indsigt på to måder kan bidrage til Radio- og tv- nævnets arbejde. Dels med en generel forståelse af, hvordan og hvornår vold i tv-mediet er skadelig for børns udvikling; dels bidrage til en skadelighedsvurdering i konkrete sager vedrørende enkelt-udsendelser. Nævnet anmoder specifikt om et notat om, hvordan særligt vold i tv-mediet kan virke skadeligt på mindreårige børn.

Medierådet for Børn og Unge har givet udtryk for at ville være behjælpelig med at fortolke direktivets ordlyd og henleder i den forbindelse opmærksomheden på, at der er en meget lang tradition for at klassificere film i henhold til filmloven. Det fremgår af filmloven fra 1997, at rådet skal klassificere ud fra scener, der kan antages at være skadelige for børn. Dette bliver uddybet i det følgende.

Vedrørende skadelige påvirkninger

Nævnet henleder opmærksomheden på, at direktivets udtryk efter nævnets vurdering "kan skade mindreåriges.... udvikling" indikerer, at det er længere varende skade, der skal være tale om.

Medierådet skal på baggrund af dette beskrive, hvordan der efter rådets opfattelse kan tages højde for dette forhold ved vurderingen af, om et tv program eller en tv-serie kan skade mindreåriges fysiske, mentale eller moralske udvikling.

Medierådet sondrer mellem skadelige virkninger, der er **forrående, skræmmende eller angstfremkaldende**.

Forrående virkninger

Forrående virkninger omfatter virkninger, som børn **på langt sigt** kan tage skade af. Der kan være tale om, at børn og unge ved sening af vold vænner sig til vold, og som følge deraf ikke følelsesmæssigt reagerer på vold (desensibilisering). Der kan også være tale om, at børn og unge bliver aggressive/voldelige af at se voldsfilm.

Det er vanskeligt at påvise en forrående effekt. Da der er mange forskellige psykiske, sociale og kulturelle faktorer, som har indflydelse på børn og unges liv, er det vanskeligt at filtrere mediepåvirkningen fra som et påvirkende element i sig selv. Men af de forrående elementer er der i forskningen mest belæg for desensibilisering, som i forbindelse med voldsfilm betyder, at seeren følelsesmæssigt, holdningsmæssigt og kognitivt vænner sig til vold ved gentagne gange at se vold på film.

Megen forskning inden for feltet har taget udgangspunkt i tesen om, at børn og unge bliver voldelige/aggressive af at se vold på film, men forskningsresultaterne viser, at der ikke er entydige belæg for denne tese. Når børn begår voldshandlinger, må det ses som et resultat af samspillet mellem mange forskellige forhold, hvor oplevelser af voldshandlinger på film kan være en medvirkende faktor. Rapporten *Medievold - Børn og Unge* (1995) konkluderer på baggrund af en stor mængde undersøgelser fra hovedsageligt Europa og Nordamerika, at en lille gruppe børn med belastede leve- og opvækstvilkår, hvor årsagerne hovedsageligt knyttes til psykiske og familiære forhold, belastede sociale og kulturelle forhold og negative skoleerfaringer, er særligt sårbare overfor voldsprogrammer. Flere undersøgelser peger på, at negative virkninger af sening af vold er koncentreret i denne gruppe. Konklusionen er bekræftet af andre og senere forskningsresultater.

Den sociale og kulturelle kontekst er således en vigtig - måske afgørende - faktor i forhold til, om børns og unges aggressive/voldelige adfærd kan have sammenhæng med det at se voldelige film.

Skræmmende eller angstfremkaldende oplevelser

Virkningerne fra skræmmende eller angstfremkaldende scener indfinder sig oftest i forbindelse med børns umiddelbare reaktion ved filmoplevelse.

Man kan ikke nøjagtigt forudsige, hvilke handlinger og scener i film, der vil udløse børns og unges angst. Men rådet har på baggrund af teorier om børns og unges følelsesmæssige, holdningsmæssige og kognitive udvikling samt børns og unges reception af filmiske virkemidler et udgangspunkt for, hvad der påvirker typiske børn og unge på forskellige alderstrin.

Ikke alle filmoplevelser, der skræmmer børn, skal rubriceres som eventuelt skadelige. Medierådet for Børn og Unge opererer f.eks. med "det gode gys". Begrebet "Det gode gys" anvendes i de tilfælde, hvor børn antages at kunne blive bange, uden at man automatisk henregner oplevelsen som værende skadelig. Det sker i de tilfælde, hvor børn efterfølgende selv er i stand til at bearbejde scenerne. Hvis scenerne er udfordrende i en grad, hvor barnet stadig kan håndtere det, bearbejde det, og bevare kontrollen over det, kan det gøre én forskrækket uden at være skadeligt. Oplevelsen bliver sat på plads psykologisk som noget, barnet følelsesmæssigt kan genkende som uhyggeligt.

Det gode gys hænger også ofte sammen med filmens forløbning. Hvis konflikten/ situationen forløses i filmen på en måde, så filmen selv bidrager til at gøre gysen "håndterbart" for børn, er oplevelsen ofte langt mindre skræmmende.

Det gode gys tager udgangspunkt i, at børn ser film til ende, hvad de traditionelt gør i biografen. Ser børn ikke film til ende, kan de stå tilbage med en uforløst oplevelse, hvor filmen ikke folder sig ud eller falder på plads. Når oplevelsen over på den anden side af tærsklen, hvor barnet ikke kan håndtere den, bliver det psykologisk skadeligt og kan give sig til udtryk i mareridt.

Medierådet arbejder i henhold til filmloven både med de langvarige og kortvarige skadelige påvirkninger. Skadelige påvirkninger kan forårsages af andet end vold. Fokuseres der alene på de langsigtede virkninger, der relaterer sig til vold, taber man fokus på virkningerne af temaer som sex, død, krig, terror, andre katastrofer, mobning, incest, misbrug - emner, som også kan have skadelig indflydelse på børns udvikling.

1. Hvilke voldelige momenter i tv udsendelser, der evt. kan skade

Der redegøres i det følgende afsnit for de elementer, der kan knyttes til temaet vold. Dette afsnit skal ikke læses alene. Skal man forstå, hvad der eventuelt kan skade børn ved at se film, bør de øvrige afsnit i Medierådet for Børn og Unges kriterier for filmvurdering også indgå. Der vil være en række andre faktorer, der henholdsvis forøger/formindsker risikoen for skadelig påvirkning. Dette er der mere udførligt redegjort for i f.eks. afsnittene om fortællestruktur og virkemidler.

Vold i form af voldelige skildringer er det tema, som oftest har betydning for filmvurderingen. Ved vold skal forstås alle former for fysiske eller psykiske overgreb mod mennesker, dyr og ting. Den fysiske vold kan komme til udtryk i filmiske skildringer af f.eks. slagsmål, mishandling og drab. Den psykiske vold kan have karakter af skildringer af f.eks. truende adfærd, verbale trusler, chikane og psykologisk nedbrydning af andre.

Voldsskildringer kan have forskellige filmiske udtryk, og der er forskel på, hvilke typer af vold, der virker skræmmende eller angstfremkaldende på børn med en given alder. Helt afgørende for børns og unges oplevelse af voldsskildringers voldsomhed er graden af afstand mellem den filmiske vold og virkelighedens vold. Jo mere virkelighedsnær og realistisk den filmiske voldsskildring er, desto mere vil den kunne virke skræmmende og angstfremkaldende, f.eks. hvis voldsskildringen udspiller sig i et for danske børn og unge genkendeligt univers. Ligeledes vil den realistiske gengivelse af vold på billed- og lydside med f.eks. håndholdt kamera og fysisk håndgribelige tegn på vold i form af f.eks. blod øge voldsskildringens mulige skræmmende effekt. Voldsskildringer, der finder sted i f.eks. et urealistisk univers, eller som indgår i en humoristisk kontekst, vil modsat ikke opleves skræmmende på samme måde. Dette gælder mange animerede film, samt eventyr- og actionfilm.

Graden af identifikation med den, som er impliceret i filmiske voldsskildringer, har ligeledes betydning for, i hvilket omfang volden opleves meget eller lidt skræmmende. F.eks. vil voldelige handlinger rettet mod robotter eller maskiner typisk opleves mindre voldsomt, end hvis de er rettet mod mennesker eller dyr. Børn og unges sympati og medfølelse med en films karakterer øger deres indlevelse i skildringer af vold forbundet med disse, og dermed også skildringernes mulige skræmmende og angstfremkaldende effekt.

Hvis der vises synlige sår, lemlæstelser, blødninger eller dødsfald som følge af volden, vil det forøge den skræmmende og angstfremkaldende effekt. Jo mere realistisk og detaljeret fremstillingen er, jo mere skræmmende vil de virke. Omvendt kan forskellige former for psykisk vold, afstumpethed, hensynsløshed og kynisk brutalitet også fremkalde en voldsom skræmmevirkning, også uden at der forekommer ydre tegn på lemlæstelse.

Film, der indeholder voldelige elementer, men hvor distancen til virkelighedens vold er stor, anses ikke at være skadelig. Det kan f.eks. være voldsskildringer i animerede film eller humoristiske film.

Nogle typer af film som f.eks. actionfilm, science fiction, thrillere og katastrofefilm indeholder temmelig meget vold med mange, dramatiske slagsmål, eksplosioner og skyderier, og hvor man måske ser mange mennesker dø. Karakteristisk for disse film er imidlertid ofte, at volden ikke fremstilles særlig detaljeret, og at der ikke dvæles ved sår og lemlæstede lig osv. Mange af disse film anses kun at være skadelige for børn i mellemgruppen (Tilladt for børn over 11 år). Film, der rummer detaljerede og meget blodige voldsscener, eller fremstiller ekstreme former for brutalitet og grusomhed, hvor der dvæles ved ofrenes ubærlige smerte, vil ofte virke skræmmende, også på lidt større børn, der ellers er på det rene med, at filmen er fiktion. Sådanne film anses at være skadelige for de ældste børn under 15 (Tilladt for børn over 15 år).

Jo mere fiktionsfilm ligner virkeligheden, desto sværere har børnene ved at forholde sig til dem som fiktion. Selvom børnene fra 11 års alderen er i stand til at forstå, at film er konstrueret virkelighed, så kan filmen godt være så voldsom, eller indlevelsen så god, at filmen virker skræmmende eller forrående, at vurderingen bør være "Tilladt for børn over 15 år".

2. Hvilken betydning den konkrete modtagesituation har for skadevirkninger, herunder om mindreårige ser udsendelsen

a. På almindelige tv apparater i deres hjem (hvilket er det mest udbredte)

Det er påvist, at børn bliver mere bange, hvis de sidder i mørke med højt lydniveau og en stor skærm, således som det foregår i f.eks. en biograf.

Er børn hjemme, hvor tv apparaterne er mindre end biograflærredet, og hvor lyset sædvanligvis er tændt med mulighed for også at graduere lydstyrke, bliver det skræmmende af mindre betydning. For Film, der er klassificeret på 35 mm, overføres vurderingen til DVD. Der er 4 alderskategorier. Det vurderes ikke, at filmens vurdering kan springe fra 15 til 11 eller fra 11 til 7 på grund af mediet. Klassificeringen er en helheds-vurdering, der bygger både på indhold og virkemidler. (Der har kun været et par eksempler i løbet af de 12 år Medierådet har eksisteret, hvor en DVD fik en lavere vurdering end filmen).

b. Alene eller sammen med andre – særligt voksne med ansvar for børnene

Generelt har børn, der ser tv eller går i biografen med deres forældre/voksne, større mulighed for at få bearbejdet enten skræmmende eller uforståelige oplevelser. Det betyder, at skadespåvirkningerne alt andet lige er mindre i sådanne situationer.

3. Hvilke aldersgrupper, der evt. kan skades af vold i tv

Medierådet arbejder med aldersgrupper fra fødslen til 15 år.

Tilladt for alle

Mellem 0 og 3 år reagerer det typiske barn ud fra situationen og de følelser, den vækker. Barnet oplever og forstår verden sanseligt og bliver gradvist bedre til at danne begreber om ting samt sætte ord på. Allerede som spæd danner barnet begreber om f.eks. ansigtsudtryks betydning og gradvist bliver begrebsdannelsen

mere nuanceret. De helt små skaber mening udelukkende ud fra sansning og følelser, mens de større børn inden for aldersgruppen gradvis bliver i stand til at sætte ord på og sortere i deres følelser.

De helt spæde børn ser ikke film aktivt, men udsættes i det daglige for medieudbud i form af f.eks. tv, der kører i hjemmet, eller i babybio. Spædbørn oplever ikke former, farver, lyde, smagsindtryk og berøring som noget udefrakommende, der *skaber* behag eller ubehag. Sanseindtryk opleves som behag eller ubehag i *sig selv*. Spædbørn reagerer ikke på historiens indhold, men høje, pludselige og disharmoniske lyde og hurtigt klippede billeder kan være ubehagelige for spædbarnet, da deres sanseapparat kun gradvist bliver vænnet til hurtigt skiftende indtryk, og de -som nævnt - oplever dem som ubehag i sig selv.

De yngste børn ser overvejende film i hjemlige omgivelser eller daginstitutioner. I takt med at sproget udvikles, bliver det muligt at sætte ord på oplevelser og ting, samt at dele disse oplevelser med andre. De forholder sig i stadigt stigende grad til indholdet, men orienterer sig stadig overvejende i forhold til intensitet, rytme, størrelse og bevægelsesmønstre. Eksempelvis opleves et billedet før og efter zoom forskelligt, fordi de ikke opfatter bevægelsen i zoomet. Det samme gælder klip fra et tempo til et andet, selvom det er med de samme figurer. Jo mindre børn er, desto sværere har de ved at overskue hele filmen, og de oplever enkeltscener som små historier. Derfor kan film med mange dramatiske scener, cliffhangers eller skift i intensitet være skræmmende for de små. Til gengæld kan andres reaktioner, så som morskab, latter osv. betyde, at sådanne scener ikke virker så voldsomme på de yngste, fordi de også orienterer sig i forhold til andre personer, når de ser film. Drama, som udelukkende foregår i dialogen, går hen over hovedet på dem.

I takt med stigende erfaring med verden og sproglig udvikling danner det typiske barn flere grundlæggende begreber. F.eks. bliver begrebet "mor" sammensat af erfaringer først med barnets egen mor og siden med andre mødre, som barnet møder i daginstitutioner osv. For de mindste børn opleves en mor på film som repræsentant for barnets egen mor, og hvis en mor dør på film, kan det opleves som et følelsesmæssigt og fysisk/kropsligt tab. Ligeledes vil børn identificere sig så stærkt med andre børn på film, at deres vanskeligheder opleves som noget, der sker for dem selv.

Selvom de yngste børn har en tendens til at blive forskrækkede over dramatiske indslag, har hele filmens tone alligevel en betydning. En kort dramatisk hændelse, som f.eks. et skænderi, trækker ikke vurderingen op, hvis filmen er fortalt i et roligt tempo. Især ikke hvis spændingen forløses inden for scenens rammer.

Tilladt for alle, men frarådes børn under 7 år

Overgangen fra førskole til skole er en stor omvæltning i børns hverdagsliv, hvilket også har betydning for deres kognitive, holdningsmæssige og følelsesmæssige udvikling. De bliver optaget af ligheder og forskelle, udforsker verden på detaljeplan, og udvikler teorier om sammenhænge. De lever sig ind i filmens historie og fordyber sig i detaljer. I den tidlige del af perioden tages mange ting for givet: Hekse, trolde og UFOer har samme virkelighedsværdi som det, der sker i skolen. Gradvist lærer børnene at distancere sig til tydeligt urealistisk fænomener på film ved at sætte ord på.

Tillige kan de nu overskue længere sekvenser og i nogle tilfælde en hel film. Derfor er dramatiske eller actionprægede enkeltscener ikke længere så skræmmende, hvis blot filmen ender i en positiv tone.

Ved hjælp af sproget kan børn opdele/analysere og derved adskille sig selv fra filmfiguren i f.eks. tegnefilm, som de tidligt bliver fortrolige med. Hvis filmeffekter eller temaer bliver for overvældende, kan de blive skræmte, fordi de så at sige glemmer de nye meningskabende strategier, og bruger de gammelkendte, følelsesbaserede strategier.

Børn i denne aldersgruppe kan med andre ord benytte sproget som hjælpemiddel til at skabe distance og få mulighed for at forholde sig til udtryk, de møder. Det gælder dog kun for historier, begivenheder og erfaringer, der ligner noget, som de har nogenlunde kendskab til i forvejen, så de har noget at sammenligne med. Tilsvarende kan de forholde sig til fremmedartede universer, hvis temaer eller virkemidler er genkendelige. Hvis der derimod ikke er noget sammenligningsgrundlag, kan det første møde komme til at blive bestemmende for, hvordan barnet forholder sig til lignende erfaringer i fremtiden.

Børn har nu et ret omfattende kendskab til mange kulturelle udtryksformer, der hele tiden nuanceres og udvides. De forholder sig seriøst til de mangfoldige kulturfænomener, og deres sociale omverden har fundamental indflydelse på, hvad de vurderer som rigtigt, virkeligt, godt eller skidt. De voksne og børn, som har betydning for barnet, giver barnet en ide om, hvad der er rigtigt at gøre - det gælder også identifikationsfigurer på film.

De tager emner som livets udslettelse, menneskers ondskab, krigens rædsler eller voksnes seksualitet meget bogstaveligt, og det kan gøre så dybt indtryk, at de farver barnets tænkning fremover. De omtalte voldsomme emner hører hjemme som en del af virkeligheden, men de kan kuldkaste børns opbygning af et nuanceret virkelighedsbillede, hvor de støtter sig til forestillinger om, at livet er nogenlunde sikkert, at forældre lever evigt, og at tingene ordner sig i den sidste ende.

De ældste i denne aldersgruppe vil i stigende grad forholde sig kritisk til voksnes autoriteter. Børn tager ikke alt for givet, og tillige har de opnået et ret omfattende mediekendskab. Her vokser kritiske potentialer frem – også i forhold til film – og børnene forholder sig i stigende grad reflekterende til, om form, virkemidler og handling virker realistiske.

Tilladt for børn over 11 år

I perioden 11-14 år bliver identitetsspørgsmål presserende. Kroppen begynder at forandres, selvoplevelsen forandres, ligesom relationer til andre nære personer forandres, og flere nye relationer etableres. Det påtrængende spørgsmål handler om, hvordan barnet/den unge tager sig ud i egne og andres øjne, og hvilke relationer og gruppetilhørsforhold barnet/den unge har etableret eller ønsker at etablere.

I forhold til tidligere, hvor især detaljer og delelementer var i fokus og kunne virke overvældende, bliver børn i stigende grad i stand til at koble detaljerne til overordnede mønstre, at veksle fokus imellem del og helhed. Børn opstiller teorier og principper om verden, og kan kombinere og relatere filmindholdet til andre – ikke helt lignende – erfaringer.

Børn kan forstå noget, de har erfaret tidligere på en ny måde gennem f.eks. film. De kan ændre forståelse om sammenhænge, og kan i en vis udstrækning evaluere og kontrollere deres forståelse og oplevelse. Hvis

effekter eller temaer overvælder dem, kan også børn i denne aldersgruppe gå tilbage til tidligere velfungerende og meningsskabende strategier.

Det er vigtigt for de større børns udvikling at skabe sig selv som menneske, og her bliver løsrivelse fra forældrene et stort tema. Forældrene er på en gang begrænsende og livsnødvendige for de store børn og unge. Det mest interessante i verden er relationen til de andre: vennerne, veninderne, det andet kønsamt livsanskuelse og spørgsmål om godt og ondt. Fokus i denne alder er kort sagt relationer, krop, seksualitet, værdier og etik.

Skæve relationer, umenneskelighed, misbrug, undertrykkelse af andre, voksnes begær og seksualitet kan have stor og alvorlig indflydelse på det projekt, der handler om at skabe sig selv. Det kan gøre så stort indtryk, at de udløser voldsomme følelser, og bliver definerende for børnenes fremtidige tænkning og følelser. De får et ambivalent forhold til sådanne emner i den alder, fordi de både opfatter dem som dragende og skræmmende.

Tilladt for børn over 15 år

Unge over 15 år er medievante og fortrolige med de fleste filmgenrer og filmiske virkemidler. Endvidere har de unge opnået sikkerhed i at kombinere dele og helheder samt at skabe mening i nye erfaringer med udgangspunkt i andre, ikke helt lignende erfaringer. De unge har redskaber til at forstå og forholde sig til egne oplevelser og kontekster, filmiske effekter, genrer og forskellige former for symboler og referencer. Endvidere kan de unge forholde sig til overvældende fremstillinger af temaer som vold, sex, krig, misbrug, liv og død, naturkatastrofer osv. Selvom filmiske temaer og virkemidler stadig kan udløse stærke følelser og forvirring, vil de unge kunne forholde sig reflekterende til, at filmen er skabt til det formål.

4. Hvilke dele af mindreåriges udvikling, der evt. kan skades jf. udtrykket "fysiske, psykiske eller moralske udvikling

Medierådet for Børn og Unge bruger teorierne om børns følelsesmæssige, holdningsmæssige og kognitive strategier, når det orienterer sig om børns udvikling i relation til børns mediebrug. Dette finder rådet er dækkende i forhold til direktivets begreber om børns mentale og moralske udvikling.

Denne tilgang er der udførligt redegjort for i Medierådet for Børn og Unges kriterier for filmvurdering, som vedlægges. En kort indføring i problemstillingen om børns udvikling og forståelse af filmmediet følger af nedenstående afsnit, jf. også Medierådet for Børn og Unges kriterier for filmvurdering, Børn og film side 5.

Medierådet arbejder ikke med en fysisk tilgang til det at forholde sig til film og kan derfor ikke bidrage med fortolkningen heraf.

Medierådet for Børn og Unge bygger på følgende teorier om børns udvikling og forståelse af filmmediet:

Medierådet for Børn og Unge har opstillet en oversigt over, hvordan typiske børn inden for forskellige aldersgrupper skaber mening med det, de møder på film. Det enkelte filmprodukts virkemidler og effekter

har stor betydning for vurderingen i forhold til den yngste aldersgruppe og gradvis aftagende betydning jo ældre børnene bliver, fordi børn ikke bare modnes kognitivt, holdningsmæssigt og følelsesmæssigt gennem deres opvækst, men også opnår stigende kendskab til forskellige genrer, virkemidler og fortællestrukturer.

Medierådets syn på børn er baseret på nyere forskning i børns hverdagsliv, samt mere generelle teorier om børns udvikling og kognition. Medierådet anlægger et børneperspektiv på mediebrug og ser børn som aktive deltagere i et sammensat hverdagsliv. De deltager aktivt og skaber selv mening i samfundsmæssige praksisser i samspil med mennesker, institutioner og kulturprodukter (herunder film). I disse sammenhænge skaber det enkelte barn mening i sine medieoplevelser i samspil mellem selve medieproduktet og de kulturelle, sociale og personlige redskaber, som barnet har til sin rådighed. Barnet er omgivet af centrale personer, der vejleder og handler i forhold til barnet samt udstikker nogle handlemuligheder og oplevelser i forhold til barnet. Jo mindre barnet er, desto mere afhængigt er det af vejledning fra omsorgspersoner og søskende i mødet med medier. Men allerede ret tidligt begynder kammerater og institutionspersonale at spille en stigende rolle. Nyere undersøgelser viser, at allerede helt små børn udvikler lege og symbolkultur sammen i daginstitutioner, ligesom børnehavebørn spiller en meget større rolle i hinandens socialisering end tidligere antaget. Andres reaktioner på filmen kan påvirke barnets reception af filmen.

Børn er medievante fra en tidlig alder. Det betyder, at de tidligere end før bliver fortrolige med films virkemidler og dermed ikke nødvendigvis bliver skræmt af de samme ting, som de gjorde for f.eks. 20 år siden.

Det betyder dog ikke, at man kan vise børn hvad som helst. Filmkendskab opstår ud af filmbrug – alene og sammen med andre – og den erfaring, som dette fører med sig. Selvsagt har større børn større filmkendskab end helt små børn, da disse endnu ikke har gjort sig mange erfaringer med film. Samtidig er børns kognitive, holdningsmæssige og følelsesmæssige forudsætninger for at forstå film også forskellige på forskellige tidspunkter i barndommen. Nutidige film er komplekse og blander genrer og virkemidler på måder, som i visse tilfælde forstærker og i andre tilfælde minimerer de filmiske virkemidler. F.eks. kan en humoristisk gyser, hvor hovedpersonerne udviser overskud være langt mindre skræmmende end en klassisk gyser, hvor hovedpersonerne er skræmte og hjælpeløse. Tilsvarende kan gysereffekter, så som subjektiv kameraføring eller ildevarslende musik, i et hverdagsdrama medvirke til at forstærke en følelse af uhygge. Derfor må aldersgrænsen altid hvile på en helhedsvurdering.

Det enkelte barns møde med film har både en kognitiv, en holdningsmæssig samt en følelsesmæssig side. Den kognitive og holdningsmæssige side handler om barnets forudsætninger for at forstå, hvad der foregår, mens den følelsesmæssige side handler om, hvordan barnet bearbejder filmen følelsesmæssigt. Jo større kendskab barnet har til en udtryksform, og jo bedre barnet kan forholde det til sine øvrige erfaringer, desto mindre skal det arbejde for at skabe mening i sine oplevelser, og jo bedre er det til at bearbejde dem. Dvs. at med stigende modenhed, bedre begrebsdannelse, større kendskab til genrer, fortælle teknikker og virkemidler bliver barnet i stand til at forstå og bearbejde stærkere og stærkere filmoplevelser.

”Det typiske barn” inden for hver aldersgruppe har forskellige muligheder for at forholde sig til hændelsesforløb og temaer, det møder på film. Forskellige tænkemåder bygger ovenpå hinanden, men afløser ikke hinanden, således at børn kan gribe til tidligere velfungerende og meningsskabende strategier, hvis de møder problemer eller temaer, som de har vanskeligt ved at forholde sig til.

5. Hvilke omstændigheder i mindreårige livsvilkår, der må antages at øge hhv. mindske risikoen for evt. skadevirkning, herunder hvor udbredt disse omstændigheder må antages at være både med hensyn til alder og andre faktorer som f.eks. geografiske eller sociale forhold

Se side 1 -2 om længerevarende skade.

Susanne Boe